

קצב ראש השנה דף כט עמוד א תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה - עוז והדר" (ליום שישי)

גמרא

הגמרא מביאה ברייתא בענין החייבים במצות שופר: תנו רבנן, הכל חייבין בתקיעת שופר, כהנים ולוים וישראלים, גרים ועבדים כנעניים משוחררים, וטומטום - שמקומו סתום, ואין ניכר אם הוא זכר או נקבה, וחייב מספק שמא הוא זכר, ואנדרוגינוס - שיש לו סימני זכר וסימני נקבה, וחייב מספק שמא דינו כזכר. ומי שחציו עקר כנעני וחציו חורין, שחייב בתקיעת שופר מחמת צד בן חורין שבו. ממשכבה הבריייתא: טומטום, אף שהוא חייב בשופר מספק, אינו מוציא לא את מינו - טומטום כמותו, כיון שכל טומטום הוא ספק בפני עצמו, ויתכן שהמוציא הוא נקבה הפטורה והיוצא הוא זכר החייב, ולא את שאינו מינו - זכר רגיל שבודאי חייב, שהרי יתכן שטומטום זה הוא נקבה. אמנם אנדרוגינוס, שספיקו מצד הדין האם יש לו דין זכר או דין נקבה, מוציא את מינו - אנדרוגינוס כמותו, שממה נפשך, או שלשניהם יש דין זכר, או שלשניהם יש דין נקבה, אבל לא את שאינו מינו - זכר רגיל, שמא דין האנדרוגינוס כנקבה, הפטורה משופר. מי שחציו עקר וחציו חורין, אינו מוציא לא את מינו ולא את שאינו מינו, שהרי חצי עבד הוא, והחצי עבד שבו אינו יכול להוציא את צד החירות שבשומע, וכל שכן שאינו יכול להוציא בן חורין גמור.

אמר רב בברייתא, הכל חייבין בתקיעת שופר, כהנים ולוים וישראלים. שואלת הגמרא: פשיטא, אי הני לא מיתייבי מאן מיתייבי - אם הם לא חייבים בשופר, מי הם החייבים בו. משיבה הגמרא: כהנים אצטריכא ליה, דסלקא דעתך אמינא, הואיל וכתוב במצות שופר (במדבר כא) 'יום תרועה יהיה לכם', ניתן לדייק דמאן דליתיה אלא בתקיעה דחד יומא, הוא דמיתייב - רק מי שחייבו בתקיעות הוא רק יום אחד בשנה, שהוא עברו 'יום תרועה', הוא החייב בשופר שבראש השנה, והני כהנים, הואיל ואיתנהו - וישנם בתקיעות דכל השנה, שהיו תוקעים כל יום (סוכה נג) בעת הקרבת הקרבנות בבית המקדש, דכתוב (במדבר י) 'תקעוכם בהצאת על עליתכם', אימא לא ליחייבו בתקיעת שופר של ראש השנה, שהרי אצלם אין יום זה מיוחד בכך שהוא 'יום תרועה', קא משמע לן שגם הם חייבים. דוחה הגמרא: מי דמי - וכי הוברים דומים, והרי היום - בהקרבת הקרבנות, תוקעים בהוצאות, והיום - בראש השנה תוקעים בשופר, ואף לגבי הכהנים מיוחד הוא ראש השנה שתוקעים בו בשופר, ואפשר לכנותו 'יום תרועה'.

מתרצת הגמרא באופן אחר: אלא, דין זה שהכהנים חייבים בשופר אצטריכא, דסלקא דעתך אמינא, הואיל ותנו (לעיל כו) שנה יום הכפורים של שנת היובל לראש השנה, לתקיעה - שבשניהם תוקעים בשופר של יעל פשוט, ולברכות - שבשניהם אומרים בתפילה תשעה ברכות, ומלכויות וזכרונות ושופרות, אם כן ניתן לומר שרק מאן דאיתיה - מי ששייך במצות היובל איתיה גם במצות ראש השנה, ואילו הני כהנים, הואיל וליתנהו - אינם שייכים בכל מצות היובל, שהרי אחד מדיני היובל הוא שהמקדיש שדה אחוזה ומכרה הגזבר לאחר, אינו יכול לגאולה, ויובל היא יוצאת מרשות הלוך ומתחלקת לכהנים, ואילו לגבי כהנים אין הדין כן, דתנו (ערכין לג) 'כהנים ולוים, מוכרין לעולם, וגואלין את שדותיהם לעולם, ואף אם הקדישו שדה אחוזה ומכרה השדה לאחר, יכולים לגאולה, ואינה מתחלקת ביובל לכהנים, ולכן אימא שגם במצות של תקיעת שופר דראש השנה לא ליחייבו, משום שהשוויו יובל וראש השנה זה לזה, קא משמע לן שאף הכהנים חייבים בתקיעת שופר בראש השנה.

*

שנינו בברייתא: מי שחציו עקר וחציו חורין, אינו מוציא לא את מינו ולא את שאינו מינו. אמר רב הונא, ולעצמו מוציא - הוא יכול להוציא את עצמו בתקיעתו. מקשה הגמרא: אמר ליה רב נחמן לרב הונא, מאי שנא לאחרים דלא - שאינו מוציאם, משום דלא אית צד עבדות שבו ומפיק - ומוציא את צד החירות שבאחרים, אם כן לגבי עצמו נמי נאמר כן, דלא אית צד עבדות דידה, ומפיק צד

איכא וחקק ליה - תתכוין בתקיעותיך להוציאני ידי חובתי. מוכיחה הגמרא: אלא - מוכח דקכבר רבי זירא שמשמע בעי כוונה - צריך המשמיע להתכוין להוציא את השומע.

מקשה הגמרא: מיתייב, שנינו במשנה (לעיל כו) הנה עובר אחורי בית הכנסת, או שהיה ביתו סמוך לבית הכנסת ושמע קול שופר, או קול מגילה, אם כוון השומע לבו לצאת, יצא, ואם לאו, לא יצא. ואם נאמר שהמשמיע צריך להתכוין להוציא את השומע, קשה, כי כוון לבו מאי הוי - מה בכך שהתכוין לצאת, הרי הלא לא קא מצינו אדעתא דידה - התוקע או קורא המגילה שבבית הכנסת אינו יודע שהשומע רוצה לצאת ואינו מתכוין להוציא. מתרצת הגמרא: הלא בתוקע שהוא שליח צבור עסקין, דדעתיה אבול (ה) עלמא - דעתו להוציא את כל הרוצה לצאת.

ממשיכה הגמרא להקשות: תא שמע, שנינו בברייתא, נתכוון השומע לצאת ולא נתכוון המשמיע, או שנתכוון המשמיע ולא נתכוון השומע לצאת, לא יצא, עד שיתכוון שומע ומשמיע. ויש לברר באיזו 'כוונה' עוסקת הברייתא, ומדייקת הגמרא, קתני בברייתא 'משמע' ומשמע שהוא דמקרא 'שומע' המוזכר בסמך אליו, כלומר, מ'ח' 'שומע' היינו שהוא שומע לעצמו - מתכוין לצאת בעצמו, אף 'משמע', היינו שהוא משמע לעצמו - לצאת בעצמו, ורק באופן כזה קתני בברייתא שלא יצא, כלומר שאם המשמיע לא התכוין לצאת בעצמו, לא יצא השומע, ומשמע שאם המשמיע התכוין להוציא את עצמו, אף שלא התכוין להוציא את השומע, יצא השומע, ושלא כדבריו רבי זירא שצריך שיתכוין המשמיע להוציא ידי חובה את השומע.

מתרצת הגמרא: תנאי היא - נחלקו תנאים בנידון זה, אם צריך המשמיע להתכוין להוציא את השומע, דתנאי, השומע' קול שופר, שומע לעצמו - עליו לכוין לצאת ידי חובת עצמו, 'משמע', משמע לפי דרכו - ללא כוונה מיוחדת להוצאת חבירו, אלא די בכך שתקע כדי לצאת בעצמו, זו דעת תנא קמא. אמר רבי יוסי, במה דברים אמורים שאין התוקע צריך כוונה מיוחדת להוציא, בשליח צבור, אבל ביהדי שתוקע לעצמו, לא יצא השומע, עד שיתכוון השומע לצאת ויתכוין גם המשמע להוציא. נמצא שלדעת תנא קמא אין המשמיע צריך להתכוין להוציא את השומע, ודעת רבי יוסי שעליו להתכוין להוציא, וכדעת רבי זירא, אלא אם כן הוא שליח צבור.

משנה

אגב מה שהוזכר במשנה לעיל (כו) שקיים מצות שופר תלוי בכוונה ליבו של השומע, מביאה המשנה ענינים נוספים התלויים בכוונה הלב: נאמר בפסוק לגבי מלחמת עמלק (שמות יז יא) 'והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל וכאשר יניח ידו וגבר עמלק', תמדה המשנה, וכי ידיו של משה המורמות כלפי מעלה עושות - גורמות נצחון במלחמה, או מה שהיו ידי מונחות למטה שוברות - גורמות הפסד במלחמה, אלא לומר לה, שכל זמן שהרים משה את ידיו היו ישראל מסתכלין כלפי מעלה בתפילה, ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים, ולכן היו מתגברים, ואם לאו, היו נופלים. ביצא בדבר אהה אומר, נאמר בפסוק אחרי שה' שילח בעם את הנחשים שהיו ממיתים בהם, שאמר ה' למשה (במדבר כא ח) 'עשה לה שרף ושים אותו על נס והיה כל תנשוד ורעה אותו וחי', וגם כאן יש להבין, וכי נחש הנחושת ממית את מי שאינו רואהו, או שנחש הנחושת מתה את מי שרואה אותו, אלא בזמן שישאל מסתכלין כלפי מעלה, ומתוך כך משעבדין את לבם לאביהם שבשמים, היו מתרפאין, ואם לאו היו ניוקרים - מתים מארס הנחשים.

המשנה מביאה דין נוסף בשומע קול שופר מאחר: תרש - שאינו שומע, שופר, וקמן, אין מוציאין את הרבים ידי חובתן בתקיעת שופר, כיון שאינם חייבים בתקיעת שופר. מסיימת המשנה: זה הכלל בכל המצוות, כל שאינו מחייב בדבר - שאינו בתורת חיוב של מצוה זו כלל, אינו מוציא את הרבים ידי חובתו.

*

המשך ביאור למסכת ראש השנה ליום שישי עמ' א

1 חירות דִּי־יה, שהרי תקיעתו נעשית גם על ידי צד העבדות שבו,
2 ואינה יכולה להוציא את צד החירות שבו.
3 אָלָא אָמַר רַב נְחֻמָּן, אָף לְעֶצְמוֹ אֵינוֹ מוֹצִיא, וצריך לשמוע תקיעות
4 מבן חורין. תִּנֵּינָא נַמִּי הָכִי, מִי שֶׁחָצִיו עֶבֶד וְחָצִיו בֶּן חוֹרִין אָף לְעֶצְמוֹ
5 אֵינוֹ מוֹצִיא.
6 אגב שהתבאר במשנה שהפטור מהמצוה אינו יכול להוציא
7 אחרים, מבארת הגמרא שאם היה מחויב בברכה אלא שכבר יצא
8 ידי חובתו, יכול להוציא אחרים: תִּנֵּי אֶהְבֶּה בְּרִיָּה דְרַבִּי זִידָא, כָּל
9 הַבְּרָכוֹת כּוּלָּן, בֵּין בִּרְכַת הַמַּצּוֹת, וּבֵין בִּרְכַת הַשַּׁבָּת, אָף עַל פִּי
10 שִׁינָא הָאָדָם יְדֵי חוּבָתוֹ, שֶׁכֵּבֶר בִּירֵךְ בִּרְכָה זו, מוֹצִיא – יכול לחזור

11 ולברך כדי להוציא את חבירו, שכל ישראל ערבים זה לזה לקיום
12 המצוות, חוץ מִבְּרַכַת הַלֶּחֶם – 'המוציא', וּבְרַכַת הַיַּיִן – 'בורא פרי
13 הגפן', וכן שאר ברכות הנהנין, שְׁאֵם לֹא יֵצֵא עדיין, ומברך גם עבור
14 עצמו, מוֹצִיא בברכתו אף את חבירו, וְאֵם כֵּבֶר יֵצֵא יְדֵי חוּבָת עֲצָמוֹ,
15 שכבר בירך או שאינו רוצה לאכול עתה כלל, אֵינוֹ מוֹצִיא את
16 חבירו, כיון שאין חובה לברכן, אלא הרוצה ליהנות צריך לברך,
17 וכיון שיכול חבירו לא ליהנות ולא לברך, לא שייכת כאן 'ערבות',
18 ואין אדם הפטור מברכות אלו יכול לברכן כדי להוציאו.
19 הגמרא דנה כיצד הדין בברכות הנהנין שהן חובה על האדם: כְּעִי
20 רָבָא,

ראש השנה דף כט עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה - עוז והדר" (ליום שישי) קצה

תְּרוּעָה, ומשמע שיש רק 'זכרון' לתרועה על ידי אמירת הפסוקים
שהזכר בהם 'שופר', וְכֵתוּב אֶחָד אֶחָד (במדבר כט א) 'יום תְּרוּעָה
יִהְיֶה לָכֶם', והיינו שתוקעים בו ממש, ולכאורה יש סתירה ביניהם,
אלא לא קָשְׁיָא, כָּאן - הפסוק 'זכרון תרועה' עוסק ביום טוב שֶׁחָל
לְהוֹיֹת בַּשָּׁבָת, שרק מזכירים את התרועה באמירת הפסוקים, וְכָאן
- הפסוק 'יום תרועה' עוסק ביום טוב שֶׁחָל לְהוֹיֹת בַּחֹל, שתוקעים
בשופר.

מקשה הגמרא: אִמְר רַבָּא, אִי הלכה זו שאין לתקוע בראש השנה
שחל בשבת מִדְּאֻרְיִיתָא הִיא, אם כן בַּמִּקְדָּשׁ הֵיכַל תִּתְקַעְיָנָה, והרי אין
בכך מצוה כלל. וְעוֹד, הֲאֵת תְּקִיעַת שׁוֹפָר לֹא מְלַאכָה הִיא, דְּאֶצְטְרִיךְ
קָרָא לְמַעוּפֵי - שיצטרך הפסוק למעט ולומר שלא יתקעו, שהרי
מותר לתקוע אף שלא במקום מצוה. מוכיחה הגמרא שאין זו
מלאכה: דְּתַנָּא רַבִּי שְׁמוּאֵל, נאמר בפסוק (ש) 'כָּל מְלָאכָת עֲבָדָה לֹא
תַעֲשׂוּ', יָצְתָה מִכֻּלָּל אִיסוּר זֶה תְּקִיעַת שׁוֹפָר וְיִרְדִּיתָ הַפֶּת - הוצאת
הפת מהתנור, שְׁהִיא חֲכִימָה - שאמנם צריך אומנות לעשות כן,
ומכל מקום אֵינָה מְלָאכָה, וממילא אינה אסורה מן התורה בשבת.
אֲלֵא אִמְר רַבָּא, מִדְּאֻרְיִיתָא תְּקִיעַת שׁוֹפָר מִשְׁרָא שְׁרִי - מותרת,
שאין בזה משום מלאכה, רַבְּנָן הוּא דְּגִזְרֵי בֵּיה - חכמים הם שגזרו
שלא לתקוע בשופר בראש השנה שחל בשבת, והטעם הוא
בְּדִרְבָּה, דְּאִמְר רַבָּא, הֵבֵל חֵיבִין בְּתְקִיעַת שׁוֹפָר, וְאִין הֵבֵל בְּקִיָּין
בְּתְקִיעַת שׁוֹפָר, בהלכותיה ובאופני התקיעה, ואסרו חכמים
לתקוע בשבת, נִזְרָה שְׁמָא יִשְׁלַנּוּ בִּידֵי וְיִלְךְ אֶצֶל הַבָּקִי בהלכות
ובתקיעות כדי לִלְמַד את אופן התקיעה, ומזמנת בהילות לקיום
המצוה ישבח ששבת היום וְיִצְבְּרֵינוּ אֲרַבְעֵי אֲמוֹת בְּרִשּׁוֹת הַרְבִּים,
שהוא איסור תורה, ומפני זה גזרו חכמים שלא לתקוע בשבת כלל.
מוסיפה הגמרא: וְהֵינּוּ מַעֲמָא דְּלוּלָב - ומהטעם הזה גזרו גם שלא
ליטול לולב בשבת, שלא ילך אצל בקי ללמוד ממנו את ברכתו או
את דרך הנענועים. וְהֵינּוּ מַעֲמָא דְּמַגִּילָה - ומהטעם הזה גזרו גם
שלא לקרוא מגילה בשבת, שמא ילך אצל בקי ללמוד את אופן
קריאתה.

שנינו במשנה: מִשְׁתַּרְבֵּי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הִתְקִין רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי כו'.
הגמרא מביאה את מעשה התקנה: תַּנּוּ רַבְּנָן, פָּעַם אָחַת חָל רֹאשׁ
הַשָּׁנָה לְהוֹיֹת בַּשָּׁבָת, וְהָיוּ כָּל אַנְשֵׁי הָעָרִים הַסְּמוּכוֹת לִיבְנָה
מִתְכַּנְּסִין כְּדִי לִשְׁמוֹעַ תְּקִיעַת שׁוֹפָר, כפי שהיו רגילים להתכנס
בירושלים לשמוע את התקיעה בבית המקדש. אִמְר לָהֶם רַבָּן
יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי לִבְנֵי בְּתִירָה שְׁהָיו גְּדוּלֵי הָדוֹר, האם נִתְקַע בשופר.
אָמְרוּ לוֹ, נָדוּן בדבר, האם יש לגזור איסור אף במקום שיש בו בית
דין. או לא. אָמְר לָהֶם רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, תַּחֲלִילָה נִתְקַע, וְאַחֲרֵי כֵן
נָדוּן בדבר אם יש לגזור שאין לתקוע אף במקום שיש בית דין.
לְאַחֲרֵי שֶׁתְּקַעְנוּ, אָמְרוּ לוֹ בְּנֵי בְּתִירָא, עֲבָשׂוּ נָדוּן. אָמְר לָהֶם רַבָּן יוֹחָנָן
בֶּן זַכַּאי, כִּבְרִי נִשְׁמָעָה קוֹל הַכֶּהֱן בִּבְנֵיהָ, ונתפרסם שתקענו, וְאִין
מִשִּׁיבִין לְאַחֲרֵי מַעֲשֵׂהָ, שלא נוציא לעז על עצמינו שטעינו.

שנינו במשנה: אָמְר רַבִּי אֱלֵעָזָר, לֹא הִתְקִין רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי אֱלָא
בִּבְנֵיהָ בְּלִבְדֵּי, אָמְרוּ לוֹ אֶחָד יִבְנֶה וְאֶחָד כָּל מְקוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ בֵּית דִּין.
תמזה הגמרא: וכי דעה נוספת היא המוזכרת במשנה, שהוצרך
התנא לנקוט לשון 'אָמְרוּ לוֹ', והרי היינו דעת תַּנָּא קַמָּא, שיש
לתקוע בכל מקום שיש בו בית דין. מתרצת הגמרא: אִיבָּא בִּינֵיהּ
- בין דעת תנא קמא לדעת חכמים שאמרו לו, בִּי דִּינָא דְּאֶקְרָא
- מקום שהודמן שם הבית דין במקרה, שלדעת תנא קמא תוקעין
בשבת באותו המקום, כיון שסוף סוף יש שם עבשיו בית דין,
ולדעת 'אמרו לו' אין תוקעין אלא במקום שיש בו בית דין קבוע
כמו ביבנה, משום שחוששים שמא יתקעו שם גם בפעם הבאה
שיחול ראש השנה בשבת, אף שלא יהיה שם בית דין.

שנינו במשנה: אָמְרוּ לוֹ אֶחָד יִבְנֶה וְאֶחָד כָּל מְקוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ בֵּית דִּין.
אָמְר רַב הוֹנָא,

בְּרַבַּת הַלָּחֶם - ברכת 'המוציא' שֶׁל מִצָּה שאוכלים בליל ראשון של
פסח, וּבְרַבַּת 'הגפן' שמברכים על הַיַּיִן שֶׁל קִידוּשׁ הַיּוֹם בשבת ויום
טוב, מִהוּ - האם יכול אדם שכבר בירכן ואינו צריך לברכן בשביל
עצמו, לחזור ולברך כדי להוציא ידי חובה את האחרים. וצדדי
הספק הם, האם בִּיּוֹן דְּאִכִּילַת מִצָּה וקידוש היום חֻכָּה הוּא, ואינו
יכול לקיימם ללא הנאה, וממילא הוא חייב לברך ברכות הנהנין,
מִפְּסִיק - מוציא האדם ידי חובה את מי שלא קיים עדיין מצוות אלו,
אף שהוא עצמו כבר קיים. או דְּלִמָּא, אמנם אכילת המצוה וקידוש
היום הם חובה, אבל הַבְּרָכָה שמברך האדם על הנאתו לֹא חֻכָּה
הִיא, שהרי היא באה מחמת ההנאה ולא מחמת המצוה, ואדם
שכבר קיים את המצוה ואינו נהנה עתה, אינו יכול לברכן.
פושטת הגמרא את הספק: תָּא שְׁמַע, דְּאָמְר רַב אִשִּׁי, בִּי הוֹיִן בִּי
וְכִשְׁהֵינּוּ בְּבֵית רַב פְּסִי, הָיָה מְקַדָּשׁ לָן - היה מוציא אותנו ידי
חובת קידוש בליל שבת, וְכִי הָיָה אֲתִי אֲרִיסִיָּה מְדַבְּרָא - וכשהיו
אריסיו באים מהשדה לאחור מכן, הָיָה מְקַדָּשׁ לָהּ - היה חוזר
ומקדש להם על היין והיה מברך שוב גם בורא פרי הגפן, ומוכח
שאף שכבר קידש בעצמו ואינו שותה עתה, יכול לברך 'הגפן' כדי
להוציא אחרים.

הגמרא מביאה ברייתא בענין זה: תַּנּוּ רַבְּנָן, לֹא יִפְרֹס אָדָם פְּרוּסָה
מהלחם לְאֻרְחֵי, ויברך ברכת 'המוציא' להוציאם, אֲלָא אִם בֶּן גֵּם
הוא אוֹכֵל עִמָּהֶם, שאין אדם מברך ברכת הנהנין רק כדי להוציא
אחרים. אֲבָל פְּרוּסָה הוּא ומברך לִבְנֵי וְלִבְנֵי בֵּיתוֹ הקטנים, שאינם
יודעים לברך, כְּדִי לְתַנְּנָן בְּמִצְוֹת. דִּין נוסף: וּבְקִרְיַת הַהֵלֶל
במועדים ובראשי חודשים, וּבְקִרְיַת הַמְּגִילָה בפורים, אָף עַל פִּי
שְׂעִיפָא, מוֹצִיא אחרים בקריאתו, משום שזו חובה וכל ישראל
ערים זה לזה.

הדרן עַלךְ רֵאוּהוּ בֵּית דִּין
פֶּרֶק רִבְעִיעִי - יום טוב
פרק זה עוסק בדיני תקיעת שופר בשבת, בתקנותיו של רבן יוחנן
בן זכאי, ובסדר התפילות והתקיעות של ראש השנה.

מִשְׁנָה
יוֹם טוֹב שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁחָל לְהוֹיֹת בַּשָּׁבָת, בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיוּ
תוֹקְעִין, אֲבָל לֹא הָיוּ תוֹקְעִין בְּמִדְּבָרָה - בירושלים ובשאר ארץ
ישראל. מִשְׁתַּרְבֵּי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, הִתְקִין רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי שֶׁיֵּהוּ תוֹקְעִין
כָּכָל מְקוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ בֵּית דִּין. אָמְר רַבִּי אֱלֵעָזָר, לֹא הִתְקִין רַבָּן יוֹחָנָן
בֶּן זַכַּאי שתוקעין בשבת במקום שיש בית דין, אֲלָא בִּבְנֵיהָ בְּלִבְדֵּי,
ששם היו הסנהדרין הגדולה של שבעים ואחד דיינים שגלו
מירושלים לאחר החורבן, וכן בכל המקומות שגלתה אליהן
הסנהדרין הגדולה, אבל בשאר המקומות אין תוקעין בשבת, ואף
לא בפני סנהדרין קטנה של עשרים ושלושה. אָמְרוּ לוֹ חֲכָמִים, אֶחָד
יִבְנֶה וְאֶחָד כָּל מְקוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ בֵּית דִּין, ואף בבית דין של עשרים
ושלושה בלבד. וְעוֹד וְאֵת הָיְתָה יְרוּשָׁלַיִם בְּבִנְיָה יִתִּירָה עַל יִבְנֶה,
שֶׁכָּל עִיר שֶׁהָיָה גְּבוּחָה וְרוּאָה את יְרוּשָׁלַיִם, וגם שומעת את קול
השופר שביְרוּשָׁלַיִם, וְקִרְבָּה לירושלים, ויְבֻלָּה לְבָא - יכולים
לשא ממנה לירושלים בשבת, תוֹקְעִין בה בראש השנה שחל
בשבת, וְאִילוּ בִּבְנֵיהָ לֹא הָיוּ תוֹקְעִין בשבת אֲלָא בְּבֵית דִּין בְּלִבְדֵּי,
ולא בערים שסביבותיה.

נִמְרָא
שנינו במשנה שאין תוקעין בשופר במדינה בראש השנה שחל
בשבת. מבררת הגמרא: מָנָא הֵינִי מִלֵּי. אָמְר רַבִּי לִי בְּרַתְּמָא, אָמְר
רַבִּי חֲמָא בְּרַתְּמָא, כְּתוּב אֶחָד אֶחָד (ויקרא כג כד) 'שִׁבְתוֹן וְזָרְוֹן